

Cory Doctorow, az Electronic Frontier Foundation aktivistája a Microsoft Research Group egyik rendezvényén fejtette ki lesújtó nézeteit a digitális jogkezelő (DRM) rendszerekről. Cikkünk beszédének magyar fordítását tartalmazza, Cory Doctorow szíves engedélyével.

Cory Doctorow
Cory Doctorow

Az alábbi beszédet Cory Doctorow mondta el 2004. június 17-én Redmondban, a Microsoft Research Group konferenciáján. Közzétéve a beszélő szíves engedélyével,

Négyesi Károly [1] fordításában.

Üdvözöllek benneteket, kalóztársaim!

Ma a szerzői jogról, a kapcsolódó technológiáról és a DRM-ről (Digital Rights Management, digitális jogkezelés) fogok beszélni. Londonban élek és az Electronic Frontier Foundationnek dolgozom a szerzői joghoz kapcsolódó ügyeken. Nem vagyok jogász – egyfajta szónok-aktivista vagyok, de néha megborotválnak, beleszuszakolnak az érettségiző öltönyömbé és elküldenek zúrt kavarni egy szabványosítási testületbe vagy az ENSZ-be. Havonta három hetet "röptében" vagyok és olyan abszolút fura dolgokat csinálok, mint például elmegyek a Microsofthoz, hogy a DRM-ről beszéljek.

Kettős életet élek: science fiction író is vagyok. Vagyis én is tartok egy vasat ebben a tűzben, 12 éves korom óta azt remélem, hogy megélhetek az írásból. Kétségtelenül a szellemi tulajdonra épülő üzletem nem olyan méretű, mint az Önöké, de biztosíthatom magukat arról, hogy az az utolsó szálig legalább olyan sokat jelent nekem, mint a maguké Önöknek.

A következőkről szeretném meggyőzni önöket:

1. A DRM rendszerek nem működnek
2. A DRM rendszerek ártanak a társadalomnak
3. A DRM rendszerek ártanak az üzletnek
4. A DRM rendszerek ártanak a művészeknek
5. A DRM rendszerek ártanak a Microsoft üzletének

Ez a beszéd meglehetősen hosszú összefoglaló. A Microsoft sok tőkét fektetett a DRM rendszerekbe. Sok időt töltött azzal, hogy az olyan embereket, mint Martha, Brian és Peter füstös szobákba küldje, hogy ezzel biztosítsa, hogy a Microsoft DRM vendégszerető otthonra lel a jövőben. A Microsofthoz hasonló cégek úgy mozognak, mint a régi "bálna" Buickok és ez az egész ügy akkora lendületre tett szert, hogy azt meglehetősen nehéz felszívni anélkül, hogy a motor ne az utastérben kötne ki. Legjobb esetben is abban bízom, hogy a Microsoft ennek a lendületnek egy részét valahova máshova irányítja és ezzel megmenti mindannyiunk irháját.

Vágjunk bele!

1. A DRM rendszerek nem működnek.

Ezt a dolgot bontsuk két részre.

1. Egy gyors felfrissítés a kriptográfia elméletéből
2. Ezt alkalmazzuk a DRM-re.

A kriptográfia a titkosítás, a titkok megtartásának gyakorlata. Három résztvevője van, a küldő, a fogadó és egy támadó (általában lehet több támadó, küldő és fogadó, de most maradjunk ennél az egyszerű esetenél). Ezeket az embereket Annának, Bélának és Csillának fogjuk nevezni.

Mondjuk Cézár idejében vagyunk, a gall háborúban. Üzeneteket kell váltanod a tábormokkaidal és azt szeretnéd, ha az ellenség nem tudna hozzájuk jutni. Megpróbálhatsz abban bízni, hogy aki elfogja az üzenetet az úgysem tud olvasni, de azért erre feltenni egy birodalmat meglehetősen rázós. Az üzenetet megbízható futárok kezébe is adhatod, akik megrágnák és lenyelik, ha elkapják őket -- de ez sem segít, ha Brad Pitt és szoknyás emberei kivégzik a futárt egy nyíllal, mielőtt rájönne, hogy mi történt vele.

Tehát kódolod az üzenetet valami olyasmivel, mint a ROT-13, ahol minden betű ki van cserélve egy másikra. Ezt a Useneten használták a nem ildomos anyagok kódolására, még akkor, amikor valakit is érdekelt az illem a Useneten. Itt az A-ból N lesz, B-ből O, C-ből P és így tovább. A visszakódoláshoz újabb 13-at kell előrelépni, így az N-ből A lesz, az O-ból B, satöbbi.

Ez meglehetősen gyenge, amint valaki megneszeli az algoritmust, a titkaidnak annyi.

Tehát te vagy Cézár és sok energiát fektetsz bele, hogy eltitkold a futáraid és a küldeményeid létezését. Érted? Augustus vagy, el kell küldened egy üzenetet Bradnak anélkül, hogy Caceous (engem hiteles források úgy tájékoztattak, hogy ez a szó "sajtszerűt" vagy "sajtra vonatkozót" jelent) rátenné a kezét. Tehát elkódolod az üzenetet ROT-13-al és átadod Diatomaceousnak, a birodalom leggyorsabb futójának. A legsötétebb éjszaka kellős közepén indítod útjára, gondoskodva arról, hogy senki se tudjon az indulásáról. Caceousnak azonban kémei vannak az erődben és nyüzsög tőlük az erdő, tehát ha keresztüllőnek egy nyilat Diatomaceouson, akkor a kezükben az üzenet, már csak a kódolást kell kitalálniuk és neked annyi. Tehát az üzenet létezése titok. A kódolás titkos. A kódolt szöveg titok. Mennyi titok, és minél több, annál kevésbé vagy biztonságban, különösen ha a titkot megosztottad több ember között. A megosztott titkok nem igazán titkosak.

Telik az idő, történik ez-az, Tesla feltalálja a rádiót és Marconi lesz híres vele. Ez jó és rossz hír egyszerre a titkoknak: egyrészt az üzeneteid eljuthatnak bárhova egy vevő és antenna segítségével ami nagyszerű az ötödik hadosztal bator tagjainak, akik az ellenséges vonalak mögött dolgoznak. Ugyanakkor bárki, akinek van egy antennája, behallgathat az üzenetbe, ami azt jelenti, hogy többé nem lehetséges az üzenet létét titokban tartani. Ha Adolf küld egy üzenetet Berlinbe, bátran feltételezheti, hogy Churchill is hallani fogja.

Ez rendben is van, hiszen most már vannak számítógépeink -- nagydarab, primitív mechanikus számítógépeink, de azért ezek már számítógépek. A számítógépek számok átrendezésére valók. Így aztán a két fél tudósi pokoli küzdelembe bonyolódik, hogy kitalálják a legokosabb módszert, amivel a számokká alakított szöveget úgy tudják átrendezni, hogy a másik oldal ne tudja visszarendezni. Az üzenet léte már nem titok, de a módszer igen.

Ez még mindig túl sok titok. Ha Bobby megszerzi Adolf valamelyik Enigma gépét, akkor el tudja látni Churchill mindenféle hírszerzési adattal. Ez persze jó hír volt Churchillnek és mindannyiunknak, de rossz Adolfnak. És végül, rossz hír mindenkinek, aki titkot szeretne tartani.

Megjelennek a kulcsok: olyan titkosítások, amelyek kulcs(ka)t használnak, hogy még biztonságosabbak legyenek. Még ha a titkosítás ismert is, még ha a titkosított szöveget el is fogják, a kulcs (vagy feltörés) nélkül az üzenet titok marad. A háború után ez még fontosabb, mert lassan rájöttünk arra, amit Schneier Törvényeként ismerünk: "bárki ki tud fejleszteni egy biztonsági rendszert, ami olyan ravasz, hogy magának a feltalálónak ötlete sincs, hogyan lehetne feltörni". Ez azt jelenti, hogy az egyetlen kísérleti módszer, amivel felfedezheted a titkosításodban lévő hibákat az, hogy annyi okos embernek beszélsz róla, ahánynak csak tudsz és megkéred őket, hogy találjanak ki módszereket a feltörésére. Enélkül a kritikus lépés nélkül végső fokon egy bolond paradicsomába kerülsz, ahol a támadóid régen feltörték a titkosításodat, titokban visszafejtik az üzeneteid és jót röhögnek a markukba.

A legjobb az egészben, hogy csak egy titok van: a kulcs. És a kétkulcsos titkosításokkal Annának és Bélának sokkal könnyebb titokban tartani a kulcsukat, hogy Csilla ne szerezhesse meg, még akkor is, ha Anna és Béla sohasem találkozik. Amíg a kulcsaik titokban vannak, feltételezhetik, hogy Csilla nem fog tudni hozzáférni a titkosítatlan szöveghez, még akkor se, ha ismeri a titkosítás módját és a titkosított üzenetet. Elég kényelmes az is, hogy az összes titok közül éppen a kulcsok a legrövidebbek és a legegyszerűbbek, így még egyszerűbb Csilla elől elzárva tartani azokat. Béla és Anna örülhet.

No, alkalmazzuk ezt az egészet a DRM-re.

A DRM esetében a támadó egyben a fogadó is. Nem Annáról, Béláról és Csilláról beszélünk, csak Anna van és Béla. Anna elad Bélának DVD-t. Elad neki egy DVD-lejátszót is. A DVD-n van egy film, mondjuk a Karib-tenger kalózzai, amit a CSS (Content Scrambling System) nevű algoritmussal kódoltak. A DVD lejátszóban van egy CSS visszakódoló is.

Vegyük leltárba, mi itt a titok? A titkosítás maga jól ismert. A titkosított "szöveg" (esetünkben ez maga film) teljesen bizonyosan az "ellenség" kezében van. Hát akkor? Amíg a támadó számára a kulcs titok, minden rendben.

De van itt egy kis gond. Anna szeretné, hogy Béla megvegye tőle a Karib-tenger kalózzait. Béla azonban csak akkor veszi meg a filmet, ha vissza tudja kódolni a CSS-el kódolt VOB-ot (video object) a saját DVD-lejátszóján. Különben Béla a lemezt legfeljebb poháralátétnek tudja hasznosítani. Így aztán Anna el kell lássa Bélát -- a támadót -- a titkosítással, a titkosított szöveggel és a kulccsal.

Röhög az egész osztály.

A DRM rendszereket általában percek, néha napok alatt törik fel. Ritkán tart hónapokig. Nem azért, mert azok emberek, akik kitalálják őket, ostobák. Nem azért, mert akik feltörnek, valóságos zsenik. Nem azért, mert hibásak az algoritmusok. Végülis csak arról van szó, hogy az összes DRM rendszer egy közös gyengeségben szenved: átadják a támadónak a titkosítást, a titkosított szöveget és a kulcsot is. Ezen a ponton a titok nem titok többé.

A DRM rendszerek ártanak a társadalomnak

Tegye fel a kezét, aki olyasmire gondolt, hogy "a DRM rendszereknek nem kell az okos támadók ellen védenie, csak az átlagemberek ellen. Olyan mint egy fekvőrendőr."

Tegyék le a kezüket.

Téves következtetés ez két okból is, az egyik technikai, a másik társadalmi. Mindkettő árt azonban a társadalomnak.

A technikai ok ez: nem kell ahhoz crackernak lenni, hogy feltörjem a DRM-eteket. Csak a Google-t vagy a Kazaa-t vagy más, teljesen általános célú keresőeszközt kell tudnom használni, hogy megtaláljam a visszakódolt szöveget, amit valaki nálam okosabb már előállított.

Most emelje fel a kezét, aki valami ilyesmit gondol: "Az NGSCB (Next-Generation Secure Computing Base) meg tudja oldani a problémát, bezárjuk a titkainkat az áramkörökbe és műgyantába öntjük az egészet". Tegyék le a kezüket. Emelje fel a kezét, aki a Darknet cikk társszerzője. Az első csoport tagjainak ajánlom, hogy keressék meg a Darknet szerzőit. Az a cikk -- többet között -- arról szól, hogy a DRM éppen ezért fog megbukni. Tegyék le a kezüket, fiúk.

Íme a társadalmi oka, amiért a DRM megbukik: elérni, hogy egy tisztességes felhasználó tisztességes maradjon, az olyan, mint elérni, hogy egy magas felhasználó magas maradjon. A DRM-mel foglalkozó cégek azt mondják, hogy a technológiájuk az átlagfelhasználó ellen használható. Nem szervezett bűnbandák ellen, mint az ukrán kalózzok, akik milliószámra nyomják a jó minőségű hamisítványokat. Nem is ügyes egyetemisták ellen való. Nem olyasvalaki ellen, aki képes szerkeszteni a registry-jét, vagy a shift gombot megfelelő időben lenyomva tudja tartani. Vagy használni egy keresőmotort. Végülis a DRM az ellen a felhasználó ellen véd, aki a legkevésbé tapasztalt és legkevésbé hozzáértő.

Itt egy igaz történet egy ismerősömről, egy felhasználóról, aki beleütközött a DRM által emelt korlátokba. A hölgy okos, egyetemi végzettsége van és semmi köze az elektronikához. Három gyereke van. Van egy DVD-je a nappaliban és egy régi VHS a gyerekek szobájában. Egy nap hazavitte a Toy Story DVD-t a gyerekeknek. Ez egy komoly befektetés és tekintve, hogy valahogy minden lekvárral kenődik össze, amire a gyerekei ráteszik a mancsukat, úgy gondolta, hogy átmásolja a DVD-t VHS-re és azt adja oda a gyerekeknek -- így bármikor tud egy új VHS-másolatot csinálni, ha az előző tönkremegy. Összekötötte a DVD-jét a VHS-el, megnyomta a "Play"-t a DVD-n, a "Record"-ot a videón és várt.

Mielőbb továbblépnék, azt szeretném, ha mindannyian most elgondolkodnának és rácsodálkoznának erre. Itt van valaki, aki gyakorlatilag technofób, mégis képes volt egy olyan mentális modell megalkotására, amiből rájött, hogy össze tudja dugni a megfelelő kábeleket és lemásolni a digitális lemezt az analóg szalagra. Úgy képelem, hogy ebben a teremben mindenki közvetlen technikai támogatást nyújt legalább egy családtagjának: hát nem lenne csodálatos, ha a "nem-kocka" barátaink és rokonaink ilyen okos és nagy képzelőtehetségűek lennének?

Rá akarok mutatni arra is, hogy itt van a közmondásosan tisztességes felhasználó. Nem a szomszédnak másol. Nem azért készíti másolatot, hogy a Petőfi Csarnokban, a bolhapiacra árulja. Nem rippeli a merevlemezére, DivX-kódolja és osztja meg Kazaával. Tisztességes dolgot cselekszik -- magáncélra másol.

Csak éppen ez nem sikerül neki. Van egy Macrovision nevű DRM rendszer, ami a törvény szerint benne kell legyen minden filmben. Ez a jel függőleges kioltási periódusaival variál és ha ilyen jelet rögzítünk szalagra, akkor az használhatatlan lesz. Ezt egy párezer forintos eszközzel megkerülhetjük, amit készen kapni például az eBayen. De a mi "törvénysértőnk" egyszerűen nem tud erről. Egyszerűen tisztességes. Technikailag képzetlen. Nem ostoba, ugyan -- csak naív.

A Darknet cikk szól erről a lehetőségről, sőt előrejelzi, hogy hosszú távon ez a hölgy meg fogja találni a Kazaát és legközelebb, ha egy filmet szeretne adni a gyerekeinek, le fogja tölteni a netről és kirja nekik.

Hogy ezt a napot olyan messze kitolják, amennyire csak lehetséges, a törvényhozóink és a nagy jogbirtokosok egy szörnyű irányvonalat jelöltek ki, amit a megkerülés tilalmának nevezünk.

Ez a tilalom a következőképpen működik: ha egy zárat -- hozzáférésvédelmet -- teszel egy szerzői jogvédelem alatt álló valamire, akkor illegális feltörni ezt a zárat. Illegális olyan eszközt készíteni, ami feltöri a zárat. Illegális elmondani valakinek, hogyan készítheti el ezt az eszközt. Egy bíróság még azt is illegálisnak találta, hogy a vádlott elmondta, hogy hol lehet megtalálni az eszköz elkészítésének módját.

Emlékeznek Schneier Törvényére? "Bárki ki tud fejleszteni egy biztonsági rendszert, ami olyan ravasz, hogy a feltalálónak ötlete sincs, hogyan lehetne feltörni". Az egyetlen módszer arra, hogy megtaláljuk a biztonsági rendszer hibáit, hogy széles körben ismertetjük a rendszer működését és kérjük a nyilvánosság visszajelzését. De olyan világban élünk, ahol ha egy titkosítási módszert szerzői jogvédelem alá eső dologra alkalmaznak, akkor effajta visszajelzés nem lehetséges. A Princetoni Egyetem egy mérnök-professzora, Ed Felten és csapata döbönt rá erre, amikor egy tudományos konferenciára benyújtott egy cikket.

Ez a Secure Digital Music Initiative, a zeneipar által szorgalmazott, elektronikus vízjelekkel foglalkozó rendszer hibáiról szól. A RIAA erre úgy reagált, hogy megfenyegette, hogy még csak eszébe se jusson beszélni erről, mert úgy beperli, hogy rámegy a gatyája is. Harcoltunk velük, mert Ed az a fajta ügyfél, akit a magunkfajta ügyvédek kedvelnek: makulátlan és támadhatatlan. A RIAA visszavonulót fűjt. Ed szerencsés volt. A következő fickónak talán nem lesz ekkora szerencséje.

Ami azt illeti, nem is volt. Dmitry Sklyarov egy orosz programozó, aki beszédet tartott egy hacker-konferencián Las Vegasban az Adobe elektronikus könyvein lévő "lakatok" hiányosságairól. Az FBI lecsukta 30 napra. Óvadék ellenében szabadon engedték, később hazamehetett Oroszországba. Az Orosz Külügyminisztérium kiadott egy figyelmeztetést a kutatóknak, hogy maradjanak távol az amerikai konferenciáktól. Úgy látszik, olyan ország lettünk, ahol bizonyos egyenletek illegálisak.

A megkerülés tilalma fontos eszköz azok kezében is, akik a versenytársakat szeretnék kizárni. Ha egy cég azt mondja, hogy az általa készített autó motorjának vezérlő elektronikája "szerzői jogvédelem alá esik", akkor mindenkit beperelhet, aki olyan eszközt készít, ami csatlakozik hozzá. Ez nem csak a szerelőknek rossz hír -- gondoljunk a tuningolókra, akik szeretik bármi áron kihozni az autójukból a lehető legtöbbet. Vannak olyan cégek, mint a Lexmark, akik azt állítják, hogy a nyomtatójuk kazettája copyrightos munkát tartalmaz -- olyan szoftvert, ami az "üres vagyok" jelzőt bebillenti, amikor kifogy a toner. Beperelték azt a tonerfelújító céget, amelyik kikapcsolta ezt a jelzőt. A garázsajtó-nyitó cégek is beszálltak, azt állítva, hogy a rádióvevők elektronikája szintén szerzői jogvédelem alá esik. Szerzői jogi védelem autókra, tonerekre és garázsajtó-nyitókra -- mi következik, szerzői jogi védelem alá eső villanykörte?

Még a törvényes -- bocsánat, "hagyományos" -- szerzői jogvédelem alatt álló munkák számára is, mint a DVD-ken lévő filmek, a megkerülés tilalma rossz hír. A szerzői jog egy finom egyensúly. A készítőknak és engedélyeseiknek biztosít bizonyos jogokat de a nyilvánosságnak is fenntart másokat. Például egyetlen alkotó sem tilthatja meg, hogy bárki átkódolja a könyvét olyan formába, amit a vakok el tudnak olvasni. Még fontosabb, hogy a készítőnek nagyon kevés beleszólása van abba, hogy mit tehetek, ha egyszer törvényesen megszereztem a munkáját. Ha megveszem a könyvét, a festményét, a DVD-jét, akkor az hozzám tartozik. Az én tulajdonom. Nem a "szellemi tulajdonom" -- ami egy furcsa pszeudó-tulajdon, amit úgy hálózhatnak be a kivételek, korlátozások, engedmények, mint a svájci sajtót a lukak. Nem, ez valódi, tényleges, megfogható tulajdon, az a fajta, ami felett a bíróságok évszázadok óta bábáskodnak a tulajdonra vonatkozó törvényeken keresztül.

De a megkerülés tilalma lehetővé teszi a jogbirtokosoknak, hogy új, furcsa szerzői jogokat vezessenek be maguknak. Magántörvényeket írhatnak megfontolás és felelősség nélkül. Kisajátíthatják a tulajdonhoz fűződő jogaid a saját javukra. Például a régiókódolt DVD-k ilyenek: én nem tudok az Egyesült Államokban vagy bárhol másutt olyan szerzői jogi törvényről, ami azt mondaná, hogy az alkotónak lehetőséget kell adni, hogy szabályozhassa, hol élvezhetem a kreatív alkotását, ha egyszer fizettem érte. Veszek egy könyvet, bedobom a táskámba, és Torontótól Timbuktuig bárhol elővehetem, olvashatom, akárhol is vagyok. Vethetek könyveket az USA-ban és bevihetem őket Angliába, ahol az alkotónak kizárólagos terjesztői szerződése van a helyi kiadóval, amelyik aztán az amerikai ár duplájáért árulja. Amikor a könyvet kiolvastam, eladhatom vagy elajándékozhatom. A szerzői joggal foglalkozó ügyvédek ezt az "Első eladás" néven illetik, de egyszerűbb, ha a "Kapitalizmus" címkét aggatjuk rá.

A DVD-k visszafejtéséhez szükséges kulcsokat egy DVD-CCA nevű szervezet ellenőrzi és van egy csomó licenckövetelményük; aki kulcsot akar tőlük, ezeknek meg kell felelnie. Ezek között van egy régiókódolás nevű: ha Franciaországban veszel egy DVD-t, akkor lesz rajta egy jelző, ami azt mondja: "én egy európai DVD vagyok". Áthozod ezt a DVD-t Amerikába, a lejátszó összehasonlítja a jelzőt a benne lévő listával, és mivel a dolog nem stimmel, közli veled, hogy nem játszhatod le a lemezt.

Ne feledjük, nincs az a szerzői jogi törvény, ami lehetővé tenné az alkotónak ezt. Amikor a szerzői jogi paragrafusokat írták és biztosították az alkotóknak, hogy ellenőrizzék műveik megjelenítését, előadását, sokszorozását, leszármazott művek létrehozását és így tovább, nem véletlenül hagyták ki a "földrajzi helyet". Ez szándékos.

Így tehát, amikor a francia DVD-t nem lehet lejátszani Amerikában, az nem azért van, mert illegális lenne, hanem azért, mert a stúdiók kidolgoztak egy üzleti modellt, majd kitaláltak egy szerzői jogi törvényt, hogy legyen, ami biztosítja ennek a modellnek a működését. A DVD lemez a tulajdonod, a DVD-lejátszó is, de ha megtöröd a diszk régiókódolását, akkor megszegted a megkerülés tilalmát.

Ez történt Jon Johansennel, egy norvég tinédzserrel, aki francia DVD-ket akart nézni a norvég DVD-lejátszóján. Ennek érdekében ő és néhány fickó írt egy kis kódot, ami lehetővé tette a CSS feltörését [a CSS a lemezen található tartalmat kódolja és semmi köze a régiókódhoz -- a szerk]. Amerikában ma is körozik, Norvégiában a stúdiók felpiszkálták a yardot, hogy bíróság elé cibálják "illegális számítógéphasználat" vádjával. A védő megkérdezte, hogy kinek a számítógépet használta Jon illegálisan, a válasz erre az volt, hogy "a sajátját".

A saját, szent és sérthetetlen, valódi, fizikai tulajdonában megrövidítette a DVD-lejátszó furcsa, metaforikus, fogalmi, szellemi tulajdonjoga. A DRM csak akkor működik, ha a lejátszó annak a tulajdonában van, akinek a zenéje éppen forog.

A DRM rendszerek ártanak az üzletnek

Mert ez a legrosszabb az DRM-ben testet öltő ötletek között: azok az emberek, akik lejátszókat készítenek, képessé válnak annak előírására, hogy kinek a zenéit hallgathatod. Azok pedig, akik a zenéket készítenek, vétőjogot gyakorolhatnak a zenelejátszók tervezésénél.

Soha ilyen jogelvünk nem volt. Valójában éppen a fordítottja áll fent. Gondoljanak csak arra a rengeteg dologra, amit be lehet dugni egy soros vagy párhuzamos csatlakozóba, olyasmikre, amikre még csak nem is gondoltak

annak feltalálói. Erős gazdaságunk és gyors fejlődésünk annak a melléktermékei, hogy bárki bármit csinálhat, ami valami másba csatlakozik: a Flo-bee elektronikus hajvágótól, ami a porszívó gégecsövének végére csatlakoztatható, az autó műszerfalában lévő cigarettagyújtó aljzatból kiágazó polipig. A szabványos csatlakozófelületek, amikhez bárki építkezhet, milliárdosokat csináltak az ezermesterekből.

A bíróságok újra és újra megerősítik ezt. Valaha illegális volt bármit beledugni a telefoncsatlakozóba, ami nem az AT&T-től származott. Azt mondták, hogy erre a hálózat biztonsága miatt van szükség, valójában csak egy pitiáner csalást tartott fent: az AT&T bérleti díjat kért a telefonkészülékért, amíg végül már ezerszeresen kifizetted.

Amikor ezt a tiltást eltörölték, akkor megnyílt a telefonpiac minden gyártó terméke előtt: üzenetrögzítők, drótnélküli készülékek, fejbeszélők -- milliárdos gazdasági aktivitás, amit a "zárt" csatlakozó elnyomott. Érdemes figyelni arra, hogy az AT&T-nek is nagy haszna lett ebből, ők is berendezéseket kezdtek gyártani.

A DRM a szoftveres megfelelője a "zárt" hardvercsatlakozónak. Robert Scoble, egy kiváló blogot író szoftverész, szült egy esszét arról, hogy mi a legjobb módja annak, hogy megvédjük a digitális zenébe fektett pénzüket. Az Apple iTunes boltban vásároljunk vagy a Microsoft DRM-mel védett zenét vegyünk meg? Scoble szerint a Microsoft-féle jobb befektetés, mert a Microsoftnak több licencpartnere van a saját egyedi formátumára. Vagyis az ilyen zene lejátszására alkalmas készülékek palettája szélesebb.

Hát ez meg milyen furcsa ötlet: azon az alapon kell mérlegelnünk a vásárlást, hogy a zenét készítő cégek közül melyik fogja biztosítani a lejátszók szélesebb választékát! Mintha valaki azt mondaná, hogy vegyünk meg a Betamaxot Edison Kinetoscope-ja helyett, mert Thomas Edison a szabadalmainak licencelésében meglehetősen bolondos -- mindebből kifejejtve, hogy a világ könyörtelenül a nyitottabb VHS-formátum felé menetel.

Ez nem jó üzlet. A DVD egy olyan formátum, ahol a felvételt készítő ürge tervezi a lejátszókat is. Kérdezzük meg magunktól: mekkora fejlődés volt a DVD lejátszók terén az elmúlt évtizedben? Olcsóbbak és kisebbek lettek, de hol vannak a DVD mellett azok a érdekes és magával ragadó piacok, amelyek a VCD mellett megjelentek? Van egy cég, amelyik a világ első merevlemezes DVD jukebox-át készíti, amin elfér 100 film -- még hatmillió forintot se kérnek ezért a kis "csodáért". Néhány százezer forint mindössze az előállítási költség, a többi pénzt Hollywoodnak fizetjük, hogy eltekintszen ezen filmek esetén a megkerülés tilalmától.

A DRM rendszerek ártanak a művészeknek

És mi van a művésszel? A keményen dolgozó filmkészítővel, a tintafoltos firkással, a belőtt, bőrruhás rockstárral? Mi, a kreatív osztály szegény fuserjei mindenkinek felkerülünk a zászlajára: a RIAA és az MPAA felmutat minket és azt mondja: "gondoljatok ennek az embernek a gyerekeire". A fájlmegosztók pedig azt mondják: "Igen, gondolunk a művészre, de a kiadók a Janik, az meg kit érdekel, hogy mi történik velük?"

Hogy megértsük, hogy mit tesz a DRM a művészekkel, meg kell értenünk, hogy a szerzői jog és a technológia hogyan hat egymásra. A szerzői jog természeténél fogva technológiáról is szól, mert a szerzői jog főbb pontjai, a másolás, továbbítás és így tovább mind valamilyen technológiák.

A gépzongora és annak tekercei alkották az első rendszert, amivel olcsón zenét lehetett másolni. Amikor kifejlesztették, akkor Amerikában a szórakozás elsődleges formája az volt, hogy megfizettél egy képzett zongoristát, hogy jöjjön el a nappalidba, kalimpálgjon valamit, miközben te énekeltél mellé. A zeneipar ekkoriban a kották kiadóból állt.

A gépzongora egy digitális felvevő és visszajátszó rendszer volt. A tekercegyártó cégek megvették a kottákat és a hangjegyeket "rippelve" nullák és egyesek formájában kinyomtatták hosszú lyukszalagokra, amit ezrével, tízezérel majd milliószámra árultak. Eközben a kiadóknak egy fillért sem fizettek. Digitális zenei kalózok voltak.

Megjósolható módon a zeneszerzők és a kiadók teljesen begőzöltek. Sousa megjelent a Kongresszusban és a következőket mondotta:

"Ezek a beszélő gépek romba döntik az ország zeneművészetének fejlődését. Amikor én gyerek voltam... nyári

estéken minden ház előtt fiatal emberek együtt énekelték az aktuális vagy régebbi dalokat. Manapság ezeket a pokoli masinákat hallgathatjuk éjjel és nappal. Nem marad egyetlen hangszálunk se. A hangszálat eltörli az evolúció, ahogy az ember farkával tette, amikor az majomból emberré lett."

A kiadók arra kérték a Kongresszust, hogy tiltsák be a zongoratekerceket és hozzanak egy törvényt, aminek értelmében bármilyen új zene többszörözési rendszer felett az ő iparági egyesületének vétőjogot gyakorolhat. Szerencsére a Kongresszus rájött, hogy melyik a kenyér vajas fele és úgy döntött, hogy nem fogja a szórakozás Amerikában azidőtájt uralkodó módját bűncselekménnyé tenni.

De ott volt még a művészek megfizetésének problémája. Az Alkotmány kitér az amerikai szerzői jog céljára: hogy hasznos művészeteket és tudományokat segítsen elő. A zeneszerzők egy meglehetősen hihető történetet adtak elő arról, hogy várhatóan kevesebbet fognak komponálni, ha senki nem fizet érte. Ezt a problémát a Kongresszusnak meg kellett oldani. Azt találták ki, hogy bárki, aki egy zenei kiadónak fizet két centet, az készíthet egy zongoratekerceket a kiadó valamelyik dalából. A kiadó nem mondhatott nemet és senkinek nem kellett óránként kétszáz dollárért ügyvédet bérelni, hogy azon vitatkozzon, hogy a fizettség kettő vagy öt cent legyen.

Ez a kötelező licenc ma is érvényes: amikor Joe Cocker elénekli a "With a Little Help from My Friends" dalt, akkor egy fix díjat fizet a Beatles kiadójának, és a dolog le van rendezve -- még akkor is, ha Ringónak nem tetszik az ötlet. Ha valaha azon töprengtél, hogy a csudába beszélte rá Sid Vicious Ankákat, hogy nekiugorhasson a "My Way"-nek, hát, most már tudod.

Ez a kötelező licenc egy olyan világot teremtett, ahol ezerszer több pénzt csinált ezerszer több alkotó, akik ezerszer annyi zenét szereztek, és ez ezerszer annyi emberhez ért el.

A történet megismétli magát a technológia évszázadában úgy 10-15 évenként. A rádiót egy önkéntes "szőnyeg" licenc tette lehetővé -- a zenei cégek összegyűltek és felmentést kértek a kartelltörvény alól, hogy minden zenéjüket egy fix díjért adhassák. A kábeltévét nem önkéntes, hanem kényszerített licencpolitika tette lehetővé: a kábeltársaságok csak úgy tudtak hozzáférni a műsorokhoz, hogy ellopták őket és kábelen továbbították. A Kongresszus úgy látta jónak, hogy legalizálja a gyakorlatot -- inkább ezt, minthogy a választóik TV-jét piszkálja.

Néha a bíróságok és a Kongresszus úgy döntöttek, hogy egyszerűen elvesznek egy szerzői jogot -- ez történt a videó esetében. Amikor a Sony megjelentette a videót 1976-ban, a stúdiók már eldöntötték, hogy költöznek be a filmek a nappaliba: licencelték a kínálatukat egy Discovision nevű gépre, ami hatalmas, csak olvasható bakelitkorongról játszotta a filmet. Proto-DRM.

A szerzői jog tudósai ekkoriban nem hitték, hogy a videónak sok esélye lenne. A Sony úgy érvelt, hogy a készülékük szabad felhasználást tesz lehetővé. A bíróságok négy tényező alapján döntik el ennek a védekezésnek a helyességét: a használat újat teremt-e, mint egy kollázs; az egész művet vagy csak részeit használja fel; a mű művészi vagy tényyszerű; és hogy megrövidíti-e a készítő.

A Betamax mind a négy ponton elbukott, amikor felvettél vagy lemásoltál egy hollywoodi filmet: egy szerzői jogvédett mű száz százalékával azonosat teremtő, nem-művészi felhasználásáról beszélhetünk, ami egyenesen alátesz a Discovision licencpolitikájának, vagyis megrövidíti a készítő.

Jack Valenti, a filmipar szószólója 1982-ban úgy nyilatkozott a Kongresszusnak, hogy a videó az amerikai filmiparnak ugyanazt jelenti, "mint a Bostoni Fojtogató egy otthon egyedül lévő nőnek."

De a legfelsőbb bíróság Hollywood ellen döntött 1984-ben, amikor úgy döntött, hogy bármilyen berendezés, aminek lényegében nem-jogsértő felhasználása van, az legális. Másképpen mondva: "Nem vesszük be ezt a Bostoni Fojtogató dolgot. Ha az üzleti modellek nem élik túl ezt az általános célú eszközt, ideje másikat keríteni, vagy csődbe menni."

Hollywood talált egy másik üzleti modellt, hasonlóan a műsorkészítők, a Vaudeville művészek, a zenekiadók, és mindegyike több művészetet teremtett, ami többet fizetett a művészeknek és szélesebb közönséget ért el.

Egy fontos közös dolog van minden új művészeti üzleti modellben: élt az új médium lehetőségeivel.

Az a fennhéjázó jellegzetessége minden új sikeres médiumnak, hogy magához mérten az igazi. Luther bibliája nem úgy lett sikeres, ahogy egy kézzel másolt szerzetes bibliája értékes: Lutheré csúnya volt, nyelve nem a templomi latin volt, nem olvasta fel valaki, aki laikus közönségének értelmezte azt, nem jelképezte egy olyan valakinek az évekig tartó, odaadó-nagy-O-val munkáját, aki Istenének adta életét. Ami a Luther bibliát sikeressé tette az a skálázhatósága volt, népszerűbb volt, valósággal elburjázott. Egy új média minden sikertényezője elhalványul a burjázási tényező mellett. A föld legsikeresebb élőlényei azok, amelyek a legtöbbször szaporodnak: bogarak, baktériumok, hengeresférgek, vírusok. A szaporodás a legjobb túlélési stratégia.

A gépzongora-tekercek hangja nem volt olyan jó, mint egy képzett zongoristáé, de jobban skálázódott. A rádióból hiányoztak az élő előadás társadalmi elemei, de több ember építhetett és irányozhatott be jól egy kristályos vevőt mint amennyit akár a legnagyobb Vaudeville házba be lehetett zsúfolni. Az MP3-hoz nem jár szép nyomtatott füzet, nem árusítják őket egy csillogó-villogó boltban, ahol segítenek a választásban. Rossz ripek és csonka fájlok mindenütt -- egyszer letöltöttem egy tizenkét másodperces másolatot a "Hey Jude"-ból az eredeti Napsterről. De az MP3 mégis győz a CD felett. Nem tudok már mit kezdeni a CD-vel, olyanok, mint a szép szatyor, amit az előkelő öltönyházban adnak: tökfilkónak érzed magad, hogy kidobod őket, de hát hány ilyen tudsz használhatóan birtokolni? Tízezer dalt tudok a laptopomra tölteni, de egy hasonló diszkhalom füzettel és minden mással -- az már teher, külön pincét kell nekik bérelni.

Íme a két legfontosabb dolog, amit a számítógépekről és az internetről tudni kell:

1. A számítógép bitek átrendezésére való gép
2. Az internet olyan gép, ami biteket mozgat egyik helyről a másikra nagyon gyorsan és olcsón

Minden új médium, ami az interneten és a számítógépekkel kapcsolatban létrejön, él ezekkel a lehetőségekkel és nem sír felettük. Egy hírlapnyomda olyan gép, ami olcsó és elmaszatólódó újságot nyom nagy sebességgel, ha képzőművészeti litográfiát szeretnénk egy ilyennel előállítani, akkor a végeredmény hulladék lesz. Ha azonban hírlapot nyomunk vele, akkor megteremtjük egy szabad társadalom alapjait.

Az internettel is így van ez. A Napster fénykorában a zeneipar vezetői felbukkantak mindenféle konferencián mindenkinek arról beszéltek, hogy a Napster bukásra van ítélve, mert senki nem akar veszteségesen tömörített MP3-akat, füzet nélkül, csonkolt fájlokat, elgépelt metaadatokat.

Ma az elektronikus könyvek kiadói mondogatják egymásnak és bárkinek, aki odafigyel, hogy az elektronikus könyvekhez a küszöb a képernyőfelbontás. Ez baromság, és az egész csak papolás, amikor arról beszélnek, hogy milyen szépen fest a könyv a polcon, milyen az illata, és milyen jó egy könyvvel beülni a fürdőkádba. Ezek maguktól értetődő és hazug dolgok, mint például az olyan ötletek, hogy a rádió akkor fog elterjedni, ha kitalálják, hogyan adjanak el hotdogot a szünetben. Vagy hogy a filmek akkor terjednek majd el csak igazán, amikor kitaláljuk, hogy amikor a tekercek leperegtek, hogyan hozzuk elő a színészeket egy vastapsra és újrázásra. Vagy az, hogy a Protestáns Reformációhoz olyan Luther Bibliák kellene, amelyekben faksimile iniciálék és díszítések vannak és hozzá egy kibérelhető pap, aki hangosan felolvassa Isten személyes szavait.

Az új média nem azért sikeres, mert olyan, mint a régi, csak jobb: azért sikeres, mert rosszabb ugyan abban, amiben a régi volt jó, de jobb abban, amiben a régi volt rossz. A könyvek jók abban, hogy papírfehérek, nagyfelbontásúak, kevés infrastruktúrát igényelnek, olcsók és eldobhatók. Az e-könyvek abban jók, hogy a világon egy időben jelen lehetnek ingyenesen, szabadon alakítható formában. Bemásolhatod az IM alkalmazásodba (bombasztikus hatása lesz...), csinálhatsz belőle egy-oldal-egy-nap levelezési listát.

Az egyetlen sikeres elektronikus kiadó -- ez alatt százezer, millió terjesztett és olvasott kópiát értek -- a bookwarez scene. Itt szkennelt, majd OCR-ezett könyveket terjesztenek a darkneten. A legális kiadók közül csak azok érnek bármilyen sikert az e-kiadásban, akiknek a könyvei az internetre mindenféle technológiai béklyók nélkül kerülnek ki. Ilyen a Baen Books, vagy a sajátom, a Tor, akik a katalógusuk egészét vagy részét ASCII, HTML, és PDF formátumban is rendelkezésre bocsájtják.

A hardvertől függő e-könyvek, a DRM által használatban és másolásban korlátozott e-könyvek üzlete legfeljebb negatív értelemben kimagasló. Az eladásokat tízes nagyságrendben mérik, néha százasokban. A sci-fi egy kis piac, de ha egy könyvből tízet adsz el, az már nem üzlet, az hobbi.

Önök mindannyian végigmentek egy pályán, amikor egyre több és több szót olvastak a képernyőkön napról napra a profi karrierjük során. Az összeg nulla: kevesebb szót olvastak kevesebb papírról, ahogy múlt az idő. Az a vezető, aki kinyomtatta az emailjét és lediktálta a választ a titkárnőjének, azt elütötték az infosztrádán.

Ma, ebben a pillanatban, az emberek a képernyőkről olvassák a szavakat, minden szabad órájukban, amit csak találnak. A gyerekek a Game Boyra bámulnak, amíg ki nem esik a szemük. Az európai tinédzserek hypertrophiás, SMS-pötyögő hüvelykujjukkal csöngetnek be a mutatóujjuk helyett.

A papír a könyvek csomagolása, amiben a könyvek megjelentek a színen. A jövőjüket az olyan olcsó nyomdászati-kötészetek jelentik, mint az Internet Bookmobile, amelyik képes előállítani egy teljes készre vágott, négyszínű, fényes fedelű, nyomott gerincű, tökéletesen kötött könyvet tíz perc alatt, egy dollárért. Ha valakinek szüksége van egy papírkönyv egy példányára, vagy csak egy részletére, kinyomtatja és amikor végzett vele, eldobja. Amikor a seattle-i reptéren landoltam hétfőn, kiírtam pár CD-t a zenegyűjteményemből, hogy a bérelt autóban hallgathassam. Amikor visszaadom az autót, a CD-k maradnak. Kinek kellene?

Amikor csak egy új technológia megzavarta a szerzői jogot, megváltoztattuk a szerzői jogot. A szerzői jog nem etikai, hanem haszonelvű probléma. Semmi morális nincsen abban, hogy fizetünk egy szerzőnek két fillért a zongoratekercsek jogaiért és nincs semmi immorális abban, hogy nem fizetünk Hollywoodnak, hogy jogunk legyen videószalagra rögzíteni egy filmet a TV-ből. Ezek csak a legjobb megoldások arra, hogy egyensúly legyen: az emberek videóhoz és fonográfhoz kapcsolódó tulajdonjogai tiszteletben legyenek tartva és ugyanakkor a készítők eleget haraphassak az eléjük lógatott répából, hogy továbbra is készítsenek zenét, könyveket, festményeket, műsorokat.

Az a technológia, amelyik megzavarja a szerzői jogot, azért teszi, mert leegyszerűsíti és olcsóbbá teszi a készítést, a többszörözést és az elosztást. A létező szerzői jogra épülő üzlet mindig a régi fajta készítés, többszörözés és elosztás hiányosságaira épül, és az ilyen cégeket meggyengíti az új technológia. De az új mindig több művészetet tesz lehetővé szélesebb rétegek számára, erre való a technika.

A technika nagyobb tortákat tesz lehetővé, amiből több művész kaphat egy szeletet. Ez a szerzői jogi harc minden állomásánál hallgatólagosan el lett ismervé a zongoratekercsek óta. Amikor a szerzői jog és a technológia összecsap, akkor a szerzői jog változik.

Ami azt jelenti, hogy a mai szerzői jog -- az a dolog, amit a DRM névlegesen támogat -- nem a hegyről jött le, két kőtáblába vésve. Az élő emlékezet hozta létre, hogy elfogadják a technológiai realitásokat, amiket az előző generációk feltalálóinak köszönhetünk. Ha elvetjük most a találmányokat, akkor ezzel megraboljuk a holnap művészeit. Egész üzletágak nem jönnek létre, új közönségekhez nem érhetünk el, akikhez az internet és a PC elérne.

A DRM rossz üzlet a Microsoftnak

Amikor a Sony kihozta a videót, akkor egy olyan felvevőt készített, ami lejátszotta a hollywoodi felvételeket, még akkor is, ha az ötlet egyáltalán nem tetszett Hollywoodnak. Azok az iparágak, amelyek a videóból nőttek ki -- videokölcsönzők, otthoni felvevők, kamkorderek, esküvőt rögzítő kisvállalkozások -- milliárdokat hoztak a Sonymak és a hűbéreseinek. Ez jó volt az üzletnek -- még akkor is, ha a Sony elvesztette a Betamax-VHS formátumháborút, az a pénz, ami a videókkal teli világban az "asztalra" került, bőséges kárpótlást nyújtott.

De aztán a Sony megvett egy viszonylag kis szórakoztatóipari céget és elkezdte jó alaposan tönkretenni a dolgait. Amikor az MP3 elkezdett terjedni és a Sony walkmanek vásárlói egy flashmemóriás MP3-lejátszót követeltek, akkor a Sony megengedte, hogy a zenekiadó üzletága vezesse a műsort: ahelyett, hogy egy nagykapacitású MP3-walkmant készítettek volna, Music Clipeket hozott ki, kiskapacitású eszközöket, amik olyan agyszerült formátumokat játszottak, mint a Real és az OpenMG. Jó sok pénzt öltek olyan lehetőségek megkonstruálásába, ami visszatartotta a vásárlóikat, hogy az eszközeik között mozgassák a zenéket. A vásárlók csapatostul maradtak távol.

Ma a Sony halott a walkman-piacon. A piacvezetők olyan szingapúri cégek, mint a Creative Labs -- az a fajta cég, amit a Sony bogárként taposott el, mielőtt hazavágta a szórakoztató részlegét -- és a PC cégek, mint az

Apple.

Mindez azért, mert a Sony olyan terméket szállított, amire nem volt piaci igény. Egyetlen Sony-vásárló sem ébredt úgy reggel, hogy "az ördögbe, bárcsak a Sony feláldozna némi drága mérnöki erőfeszítést, hogy kevesebb dolgot tehessek a zenémmel". Amint alternatívát kínáltak nekik, a Sony vevői nagy lelkesen otthagyták a süllyedő hajót.

Ugyanez történt egy csomó ismerősömmel, akik a CD-jükről WMA-formátumba rippelték a zenéjüket. Maguk eladtak nekik egy olyan szoftvert, ami az MP3-nál kisebb és jobban hangzó fájlokat állított elő, de ugyanakkor hozzákötötte a zenét az adott PC-hez. Ez azt jelentette, hogy amikor lementették a zenét egy másik vinyóra és újrainstallálták az OS-t (ezt a spy- és malware háborúk még sokkal közönségesebbé tették, mint eddig volt) rádöbbenek, hogy miután visszatöltötték a zenéjüket, többé nem tudták lejátszani. A lejátszó az új rendszert egy másik gépként érzékelte és kizárta a felhasználót a saját zenéjéből.

Nincs piaci igény erre a "lehetőségre". Az Önök egyetlen vevője sem akarja, hogy költséges módosításokat eszközöljenek a termékeken, ami aztán tovább nehezíti a mentés-visszaállítás folyamatát. És nincs az a pillanat, amikor az Önök vevői kevésbé megbocsájtóak lesznek, mint az a perc, amikor megpróbálják rendbetenni a dolgaikat a technológia egy katasztrofális bukása után.

Tapasztalatból beszélek. Mivel minden tíz hónapban új Powerbookot veszek és minden új modellt megrendelek aznap, amikor bejelentik, sok "citromot" kapok az Appletől. Ez azt jelenti, hogy meglehetősen hamar beleütköztem az Apple három-iTunes-engedélyezett-számítógép korlátjába, ennek következtében nem tudtam lejátszani a több száz dollár értékben vásárolt iTunes zenéimet. Az egyik engedélyezett gépem egy citrom volt, amit az Apple szétszedett alkatrészekre, a másik a szervizben volt, a harmadik meg édesanyám gépe, háromezer mérföldre, Torontóban.

Ha kevésbé lelkes vásárlója lettem volna az Apple hardvereinek, akkor minden rendben lenne. Ha kevésbé lelkes hittérítője lennék az Apple termékeinek -- és nem mutattam volna meg édesanyámnak, hogy működik az iTunes zenebolt -- akkor minden rendben lenne. Ha nem vásároltam volna annyi rengeteg iTunes zenét, hogy a "CD-re írás, újrarippelés és újrakulcsolás a metaadataimmal" folyamatra még gondolni se akarok, akkor minden rendben lenne.

Úgy áll a helyzet, hogy az Apple a bizalmamat, a térítésemet, és a zabolátlan költségesememet úgy hálálta meg, hogy csalónak tekint és kizárt engem a saját zenémből, amikor a Powerbookom a szervizbe került -- vagyis pont akkor, amikor nem kifejezetten voltam irgalmas hangulatban az Apple irányában.

Persze én egy kivétel vagyok, de egy vezető kivétel. Ha az Apple üzleti tervei sikeresnek bizonyulnak, akkor csak idő kérdése, hogy a közönségesebb vásárlók is elég hardvert frissítsenek és elég zenét vegyenek, hogy ott végezzék, ahol én.

Tudják mit vennék meg, de nagyon? Egy olyan lejátszót, ami mindenkinek a zenéit lejátszsa. Jelenleg a legközelebb ehhez egy nyílt forrású alkalmazás, a VLC áll, de az nehézkes, bugos és nincs előre installálva a számítógépre.

A Sony nem olyan Betamaxot készített, ami csak azokat a filmeket vette fel, amiket Hollywood megengedett neki -- Hollywood megkérte őket, hogy tegyék meg, egy analóg módon sugárzott jelre tették javaslatot, amit a videók felismerhetnének és letilthatnák a felvételt. A Sony ezzel nem törődött, hanem megcsinálta azt a terméket, amiről úgy gondolta, hogy a vevői ezt akarják.

Én egy Microsoft-vásárló vagyok. Mint más Microsoft-vásárlók milliói, én is egy olyan lejátszót szeretnék, ami bármit lejátszik, amit hozzávágok és úgy gondolom, hogy ez az a cég, amelyik ezt megadhatja.

Igen, ez megsértené a jelenleg hatályos szerzői jogi törvényt, de a Microsoft a kalózkodás eszközeit gyártja évtizedek óta -- amelyek megváltoztatják a szerzői jogi törvényt. Az Outlook, az Exchange és az MSN olyan eszközök, amelyek bűnsejtek a széleskörű digitális törvénysértésben.

Sokkal fontosabb, hogy az IIS és az önök caching proxy-jai másolatokat készítenek és szolgáltatnak az alkotók

engedélye nélkül. Ha ez a gyakorlat legális ma, az csak azért van, mert az olyan cégek, mint a Microsoft, előre meneteltek, megcsinálták és kihívták a törvénykészítőket, hogy próbálják csak meg illegálissá tenni ezt.

A Microsoft kiállt a vevőiért és a haladásért és olyan elsőprő győzelmet aratott, hogy a legtöbb embernek az se tűnt fel, hogy volt harc.

Tegyük meg ezt újra! Ez egy olyan cég, amelyik nevetve néz szembe a világ legdurvább, legkeményebb trösztellenes szabályozóival. A trösztellenes jónéphez képest a szerzői jog alkotói hátulgombolós kisgyerekek. Hátrakötött kézzel elbánnak velük.

Siva Vaidhyanathan a "The Anarchist in the Library" című könyvében beszél arról, hogy miért ennyire vakok a stúdiók a vevők igényeire. Azért, mert az olyan emberek, mint Önök meg én a nyolcvanas-kilecvenes éveket azzal töltöttük, hogy rossz sci-fi történeteket meséltünk képtelen DRM technológiákról, ami lehetővé tenné, hogy egy kis összeget számlázzanak mindannyiszor valaki csak ránéz egy filmre. Előre akarsz tekerni? Ez a lehetőség egy fillér. A pause óránként két cent. A csendesítés gomb lenyomása 25 centbe kerül.

Amikor a Mako Analysis múlt hónapban megjelentette azt a jelentését, amiben azt tanácsolja a telefontársaságoknak, hogy álljanak le a Symbian telefonok támogatásával, akkor csak az legutóbbi fejezetét írták meg ennek a történetnek. A Mako azt mondja, hogy az olyan telefonok, mint a P900-as, amelyek le tud játszani MP3-at csengőhangnak, rossz a telefon-gazdaságnak, mert tönkreteszi az uzsorás csengőhang-árusítókat. Vagyis a Mako azt mondja, hogy csak azért, mert megvetted a CD-t, még nem szükségszerű, hogy azt a zenét az MP3-lejátszódón is hallgathasd, és ha le is játszsa az MP3-lejátszód, az még nem ok arra, hogy elvárhasd, hogy csengőhangként is használd. Kíváncsi lennék a véleményükre azokról az ébresztőórákról, amelyek egy CD-t játszanak le reggel. Ez a születőben lévő "ébredtődallam" piac megfojtása?

A telefontársaságok vevői Symbian telefonokat akarnak, és -- legalábbis most -- a telefontársaságok megértik, hogy ha nem adnak el nekik ilyeneket, akkor más fog.

A piaci lehetőségek egy igazán sokoldalú eszköz számára óriásiak. Ugye van egy cég, amelyik több, mint öt és fél millió forintot kér egy DVD jukeboxért -- rajta, nyúlják le az ebédjüket! Steve Jobs nem fogja megtenni: ő a D konferencián van, ahol a stúdiók vezetőinek arról beszél, hogy ne adják ki a nagyfelbontásban a filmeket, amíg nem biztosak abban, hogy senki nem fog egy PC-ben működő nagyfelbontású DVD író csinálni.

Talán nem fognak hinni ebben a l*sz*rban, de az se nagyon érdekli őket, amit maguk árulnak. A Broadcast Protection Discussion Group ülésein, ahol kidolgozták a Broadcast Flag-et (adásjelző), a stúdiók álláspontja az volt: "A Microsofton és a Philipsen kívül bárki DRM-jét elfogadjuk". Amikor találkoztam az angol adók stréberjeivel, akik a Broadcast Flag európai változatát dolgozták ki a Digital Video Broadcasters fórumon, azt mondták: "Hát ez máshogy megy Európában: leginkább azért aggódunk, hogy valamelyik amerikai cég, például a Microsoft, belemélyeszi a karmait az európai TV-be."

Az amerikai filmstúdiók nem akarták, hogy a japán elektronikai cégeknek jusson a mozitortából, ezért harcoltak a videó ellen. Ma minden mozigyártó egyetért abban, hogy nem akarják, hogy Önök közéjük és a vevőik közé kerüljenek.

A Sony nem kapott engedélyt. Maguknak se kellene. Építsék meg azt a lejátszót, ami minden felvételt lejátszik.

Mert ha maguk nem, hát majd más megteszi.

[Szólj hozzá a fórumban! \[2\]](#)

A cikkben hivatkozott linkek:

[1] <http://www.hws.w.hu/mailto:chx@mail.tvnet.hu>

[2] <http://forum.hws.w.hu/index.php?showtopic=65492&st=60>

A cikk adatai:

<http://www.hws.w.hu/hirek/40796/a-digitalis-jogkezeslo-rendszerek-kritikaja.html>

Író: negyesi ()

Dátum: 2004. augusztus 09. 09:29

Rovat: eco@tech